

Overweging Paaswake 20 april 2019

Huub Evers

Onze kleinkinderen keken ons met grote ogen aan toen we vertelden dat het Paasfeest in de christelijke traditie eigenlijk een veel groter feest is dan het Kerstfeest. Ook voor veel grote mensen is dat niet meer zo vanzelfsprekend. In deze tijd van ontkerkelijking hebben kranten er een gewoonte van gemaakt om voorafgaand aan grote christelijke feestdagen aan de mensen op straat te vragen wat voor hen de betekenis is van Kerstmis, van Pasen, van Hemelvaart en van Pinksteren. Hemelvaart en Pinksteren roepen vragende blikken en opgehaalde schouders op. Kerstmis levert antwoorden op die te maken hebben met lichtjes in de kerstboom en een tafel die gedekt is met heerlijke gerechten. En Pasen met paaseieren, de paashaas en de naderende lente. Is wat nu het Paasfeest is over pakweg tien jaar het Lentefeest? Is er leven na de meubelboulevard, zo luidde de kop boven een artikel dat gisteren in de krant stond. En vandaag konden we lezen dat de barbecueshotels niet aan te slepen zijn.

Waarom is Pasen dan toch het feest bij uitstek? Waarom is deze avond zo anders dan al die andere avonden? Die oeroude vraag stelde in de Joodse traditie het jongste kind in het gezin aan zijn vader aan de vooravond van Pesach, het Joodse paasfeest. Waarom is dit zo'n bijzondere avond? We hebben het licht binnengebracht en aan elkaar doorgegeven. We brengen in herinnering hoe de Schepper duisternis en licht gescheiden heeft en ons tot kinderen van het licht gemaakt. "In den beginne het woord". We hebben het eerst gezongen en daarna horen voorlezen. De eerste verzen uit Genesis gaan over de schepping van hemel en aarde, over het licht in de duisternis en de ordening in de chaos. Het gaat hier niet om een wetenschappelijke verklaring van het ontstaan van hemel en aarde, maar om een godsdienstige en filosofische duiding van het wezen der dingen. Daarom is het ook helemaal niet zo belangrijk hoeveel dagen de schepping heeft geduurd. Ik weet nog hoe verbaasd ik was toen ik enkele jaren geleden in een televisie-interview Andries Knevel van de Evangelische Omroep hoorde zeggen, dat hij nu toch echt niet meer geloofde dat God de wereld in zes dagen geschapen had. Ik was verbaasd, niet omdat hij dat nu niet meer geloofde, maar omdat hij dat tot dat moment dus blijkbaar wél geloofd had. Terwijl het niet om een journalistiek verslag, maar om een scheppingsmythe gaat. In alle oude culturen treffen we scheppingsmythen aan waarin antwoorden gezocht werden op fundamentele vragen: waar komt alles vandaan? Wanneer er een begin geweest is, wat was er dan vóór dat begin? Waarom is er goed en kwaad en hoe kunnen wij het onderscheid kennen? Zoals iemand het deze week in de krant zei: "als je je nooit druk gemaakt hebt over de vraag waar je was vóór je geboorte, waarom pieker je dan wél over de vraag waar je heen gaat na je dood?" Over al die vragen gaan scheppingsmythen. In alle culturen hebben mensen geprobeerd antwoorden te vinden op fundamentele vragen naar het begin van alles. Zo zijn scheppingsmythen en een natuurkundeboek niet elkaars concurrenten, maar twee totaal verschillende taalspelen zoals een liefdesgedicht en een wiskundesom dat ook zijn.

Waarom is deze avond zo anders dan al die andere avonden? Eigenlijk is het voor christenen vandaag en morgen bevrijdingsdag. Bevrijding uit onderdrukking en opstanding tegen onrecht. Licht erbarm u, woord ontferm u, kom bevrijden, hebben we gezongen. Die bevrijding zien we ook terug in de tweede lezing, waar het volk Israël door de Rode Zee trok, weg uit Egypte en op weg naar het Beloofde Land. De uittochtverhalen (er zijn er meer) legden ze naast hun eigen ervaring: hun ballingschap in Babylonië vergeleken ze met de slavernij in Egypte van hun voorvaderen. Dat aan die slavernij een einde kwam, was voor hen

de bron waaruit ze kracht putten om uit te zien naar het einde van hun ballingschap. Zo bezien zijn het verhalen van hoop en bevrijding.

Waarom was deze week zo anders dan alle andere weken? In de Goede Week vierden we het lijden, sterven en (vanavond) de opstanding uit de dood. In de evangelieverhalen lezen we hoe de vrouwen op de eerste dag na de sabbat in alle vroegte naar het graf gingen om de overleden Jezus te balsemen. Ze maakten zich druk over de vraag hoe ze die zware steen weggerold kregen, maar toen ze aankwamen zagen ze dat de steen al weg was. Een engel kwam uit de hemel en ging op de weggerolde steen zitten. Hij zei tegen de vrouwen dat Jezus was verrezen uit de doden, dat ze de levende niet bij de doden moesten zoeken. Zo hebben we dat ook gezongen: Die werd gekruisigd, Jezus die gij zoekt, niet hier is hij, verrezen uit de doden. De vrouwen en later de leerlingen kregen de opdracht om aan de wereld te vertellen over die verrezen heer. Het leven is sterker dan de dood, dat is de kern van het christelijk geloof.

De paasboodschap is ook wel eens omschreven als een appel aan de christelijke kerken en aan ieder van ons om 'opstandig te leven', leven dus onder het teken van de opstanding. Daarmee wordt bedoeld het opkomen voor recht en gerechtigheid, de moed verzamelen om onderdrukking en uitbuiting aan te klagen en er waar mogelijk een eind aan te maken. Telkens opnieuw weer de rug rechten. Dan zal zelfs de wildernis gaan bloeien als een roos.